

cusare possunt cap. Quod in tua, §. Si vero) quæ sic dicit. Si post contractum matrimonium aliquis apparet accusator, cum non prodierit in publicum, (1) quando secundum consuetudinem in Ecclesiis edebatur, utrum vox sua debeat accusationis admitti, merito quæri potest. Super quo respondemus, quod si tempore denuntiationis præmissæ is qui jam (2) conjunctus impetit, extra diocesim existeret, vel alias denuntiatio ad ejus non potuit notitiam pervenire; ut puta si nimia infirmitatis fervore laborans sanæ mentis patiebatur exilium, vel in annis erat tam teneris constitutus quod ad comprehensionem talium ejus ætas sufficere non valebat, seu alia causa legitima fuerit impeditus; ejus accusatio debet audiri: alioquin, tamquam suspectus, esset proculdubio repellendus, nisi juramento firmaverit quod post didicerit ea quæ objecerit, & ad hoc ex malitia non procedat.

SOLUTIO III.

Ad tertiam quæstionem dicendum, quod in hac causa oportet quod per testes veritas pateat, sicut & in aliis. Tamen, ut Juristæ dicunt, in hac causa multa specialia inveniuntur; scilicet quod idem potest esse accusator, & testis; & quod non juratur de calumnia, cum sit quasi causa spiritualis, & quod consanguinei admittuntur ad testificandum; & quod non observatur omnino ordo judiciarius, quia tali denuntiatione facta contumax potest excommunicari lite non contestata: & valet hic testimonium de auditu, & post publicationem testium testes possunt induci. Et hoc totum est ut peccatum impediatur, quod in tali conjunctione esse potest.

Et per hoc patet solutio ad objecta.

DISTINCTIO XLII.

De spiritali cognatione.

DE parentalium graduum famosa quæstione aliquid, licet minus sufficienter, diximus. Item de spiritali cognatione addimus, quæ etiam personas impedit ut non sint legitime ad invidas nuptias. (4) Tria quædam sunt, consanguinitas, affinitas, & spiritalis germanitas. Consanguinitas est inter eos qui junguntur secundum lineam generis. Affinitas inter eos qui genere quidem non sunt conjuncti, sed mediante genere sunt sociati: verbi gratia, uxor filii fratris mei, quæ non est de genere meo, (5) per ipsum qui est de genere meo, mihi affinis facta est, & ego illi. Spiritalis proximitas est inter compatrem & commatrem, & inter eos quorum unus alterum de sacro fonte levavit, vel in catechizatione, aut confirmatione tenuit. Est etiam inter filios ejusdem hominis carnales, & spirituales.

Qui sint filii spirituales

Spirituales filii sunt quos de sacro fonte levamus, vel in catechizatione, seu confirmatione tenemus. Filii etiam, & filię spirituales (6) eorum sunt qui trinæ mersionis vocabulo eos sacro baptisate tingunt. Dicitur etiam spiritalis filia sacerdotis, quæ ei peccata sua confitetur. Unde Symmachus Papa: (a) Omnes quos in penitentia suscipimus, ita nostri spirituales sunt filii, ut & ipsi quos vel nobis suscipiuntibus, vel sub trinæ mersionis vocabulo mergentibus unda baptismi regeneravit. Silvester etiam ad monet, ut ad suam filiam penitentialem nullus sacerdos accedat: quia scriptum est, Omnes quos in penitentia acceperimus, ita nostri filii sunt, ut in baptismo suscepti, quorum omnium flagitiosa est commixtio. Quod autem compater, & commater sibi jungi nequeant, nec pater spiritalis, nec mater filię, vel filio spiritali, ex Concilio Moguntinensi (7) docetur. De eo quod interrogasti, si aliquis filiulam suam duxerit uxorem, & de eo qui concubavit cum matre spiritali, & de eo qui filium suum baptizavit, & uxor ejus eum de fonte suscepit hac de causa ut dissidium fieret conjugii; si post in tali copula possunt permanere, sic respondendum est. Si filiulam, aut commatrem suam aliquis in conjugium duxerit,

(1) Nicolai: quando banna secundum consuetudinem in Ecclesiis reddebatur. (2) Al. conjunctus impedit. (3) Nicolai per vim. (4) Nicolai. Tria quædam sunt in quibus Christianorum conjugio lex indicta est, consanguinitas &c. (5) In edit. Nicolai deest per ipsum qui est de genere meo. (6) Al. duorum. (7) Al. deest docetur.

Ex EDIT. P. NICOL. (a) Refertur in Decretis causa xxx. quæst. 11. cap. Omnes. (c)

duxerit, separandos esse judicamus, & gravi penitentia plectendos. Si vero conjuges legitimi, vel unus, vel ambo ex industria hoc fecerint, ut filium suum de fonte suscipiant, si innupti manere voluerint, bonum est. Sin autem, gravis penitentia insidiatorum injungatur, & simul maneat; & si prævaricator conjugii supervixerit, accerrima penitentia mulctetur, & sine spe conjugii maneat. Ex his apparet quod aliquis filiulam suam, vel commatrem non potest sibi copulare nuptialiter, & si præsumptum fuerit, separandi sunt. Qui autem legitime conjuncti sunt, non ideo separandi sunt, quia alter eorum insidiosè filium de fonte levavit. Quod etiam Nicolaus confirmat dicens (ubi supra cap. Nosse desideras). Nosse desideras, utrum mulier quæ viri filium ex alia femina genitum de sacro fonte levaverit, postmodum possit cum eodem viro copulari. Quos ideo conjungi posse decernimus, quia secundum canones sacros, nisi amborum consensu, nullius religionis obtentu debet conjux dimittere conjugem, cum Apostolus præcipiat I. Corinth. vii. 5. Nolite fraudari invicem, nisi forte ex consensu ad tempus &c. Item (b) Dicitur est nobis, quasdam feminas desidiosè, quasdam vero fraudulenter, ut à viris suis separantur, priores filios coram Episcopis ad confirmandum tenuisse. Unde non dignum duximus ut si qua mulier filium suum desidia, aut aliqua fraude coram Episcopo tenuerit ad confirmandum, propter fallaciam, vel fraudem, quamdiu vivit, penitentiam agat, tamen à viro suo non separetur. Item Joannes Papa: (c) Ad limina Sancti Petri homo nomine Stephanus veniens, nostro præsulatu innovit, quod filium suum in extremo vitæ positum nondum baptismi unda lotum, & absentia sacerdotum cogente baptizavit, eumque propriis manibus suscepit, atque pro hujusmodi negotio reverentia tua præfatum hominem à sua conjugis judicavit esse separandum: quod fieri nullatenus debet, dicente Scriptura (Matth. xix. 6) Quos Deus conjunxit, homo non separet. Et Dominus non dimittit uxorem nisi causa fornicationis jubet. Et nos tanta auctoritate freti, dicimus dimittendum esse, & inculpabile judicandum, quod necessitas intulit. Nam baptizandi opus laicis fidelibus, si tamen necesse fuerit, libere conceditur. Unde si supradictus homo filium mortem aspiciens, ne animam perpetuo perire dimitteret, unda baptismi lavit, ut eum de potestate mortis eriperet, bene fecisse laudatur. Ideoque suæ uxori sibi jam olim legitime sociatæ impune dum vixerit, judicamus manere conjunctum, nec ob hoc separari debere. His, aliisque pluribus auctoritatibus edocetur, conjuges non esse separandos, si post legitimam copulam alter alterius filium de fonte levaverit, vel in confirmatione tenuerit.

Quid præmissis obviat.

HIS autem obviare videtur quod Deusdedit Papa (d) ait: Pervenit ad nos diaconus (5) vester, sanctitatis vestræ epistolam deferens, quod quidam viri, & mulieres præterito sabbatho paschali præ magno (6) populi incursu nescientes filios suos suscepissent de lavacro. Cupis ergo scire, an (7) propter hoc debeant viri ac mulieres ad proprium usum redire, vel non. Nos vero hac re mæsti priorum (8) inquisitionibus, dicta, & invenimus in archivis, idest in armariis apostolicæ sedis, jam talia contigisse in pluribus Ecclesiis, quarum Episcopis ab hac apostolica sede volentibus scire, utrum viri ac mulieres redirent ad proprium thorum, beatæ memoriæ (9) Sancti Patris Julii (10) Papa, Innocentius, & Celestinus cum Episcoporum plurimorum consensu in Apostolorum Principis Ecclesia (11) præsidentes talia rescripserunt, & confirmaverunt, ut nullo modo se in conjugio reciperent viri ac mulieres quicumque hac ratione suscepti, sint natos, sed separarent se, ne suadente diabolo tale vitium invalescat. Item (e) Si quis filiastrum, vel filiastram suam ante Episcopum tenuerit ad confirmationem, separetur ab uxore sua, & aliam nunquam accipiat. Hæc autem vel ad terrorem dicta sunt, non quod ita esset faciendum, sed ne illud fieri sumopere cavendum: vel de illis est intelligendum qui prius filios suos vicissim de fonte susceperunt, quam fierent conjuges. Præmissis autem auctoritatibus omnino consentiendum est, ut sive proprium, sive tantum viri filium mulier de fonte suscepit, non ideo à viro separetur: quod de viro similiter oportet intelligi.

De copula spiritualium, vel adoptivorum, & naturalium filiorum.

Quod autem spirituales, vel adoptivi filii naturalibus copulari nequeant, Nicolaus Papa testatur, (f) ita inquiens. Ita diligere debet homo eum qui se suscepit de sacro fonte sicut patrem. Inter fratres & filios spirituales gratuita, & sancta communitio est; quæ dicenda non est consanguinitas, sed habenda spiritalis proximitas. Unde inter eos arbitrator non posse fieri legale conjugium, quia nec inter eos qui natura, & eos qui adoptione filii sunt, venerandæ leges matrimonia contrahi permittunt. Item. Si inter eos non contrahitur matrimonium quos adoptio jungit, quanto potius à carnali oportet inter se contubernio cessare, quos per cæleste sacramentum regeneratio Sancti Spiritus vincit?

Si filii qui ante (12) compaternitatem, vel post nati sunt, valeant conjungi.

HOC autem quidam volunt intelligere de illis tantum filiis quibus compatres facti sint. De aliis vero qui ante compaternitatem, vel post geniti sunt, concedunt quod legitime, & licite possunt: quibus videtur consentire Urbanus secundus (g) dicens: Super quibus consultui nos tua dilectio, sic videtur respondendum, ut & baptismus fiat, si instante necessitate femina puerum in nomine Trinitatis baptizaverit; & quod spiritalis.

(5) Al. deest vester. (6) Nicolai populorum. (7) Idem propterea. (8) Idem addit patrum. (9) Idem sanctissimi. (10) Apud eundem deest Papa. (11) Idem: prohibentes talia præscripserunt: ut in textu Decreti. (12) Al. paternitatem. Ex EDIT. P. NICOL. (b) Ex Concilio Cabilonensi II. cap. xxxi. (c) Nempe VIII. in rescripto ipso Papæ, ut videre est tibi supra. (d) Gordiano Episcopo Hispanensi rescribens; & refertur in Decretis caus. xx. q. i. c. Pervenit. (e) Ex Concilio Vermeriensi cap. 111. & refertur ibid. cap. Ad limina (f) Nempe primus Bulgarorum consultis respondendo: & refertur ubi supra q. 111. cap. Ita diligere. (g) Ad Vitalem presbyterum Brixiensem: & refertur in Decretis ubi supra cap. Super quibus.

ualium parentum filii, vel filiae ante, vel post compaternitatem geniti possunt legitime conjungi, praeter illam personam qua compadres effecti sunt.

Paschalis Papa.

Paschalis vero secundus, post compaternitatem genitos copulari prohibet, scribens Rhegino Episcopo. Post susceptum filium de fonte, vel filiam spiritualem, qui ex compatre, vel ex commatre fuerint nati, matrimonio jungi non possunt, ubi sup. cap. Post susceptum. Illud etiam notandum est quod in Triburiensi Concilio legitur: Si quis suae spiritualis commatris filiam fortuito, & ita contingente rerum casu in conjugium duxerit, maturiori servato consilio habeat, atque legitimo connubio honeste operam det. ubi supra cap. Illud etiam.

Si quis ducere possit duas commatres alteram post alteram.

Solet etiam quaeri, si commatrem uxoris post ejus obitum quis ducere valeat. De hoc Nicolaus Papa sic scribit. Sciscitatur a nobis sanctitas vestra, si quis duas commatres habere valeat, unam post alteram. In quo meminisse debes scriptum esse, Gen. 11. 24. Erunt duo in carne una. Cum ergo constet quod vir, & mulier una caro efficiuntur, restat virum compatrem constitui mulieri cujus assumpta uxor commater erat; & ideo virum illi foeminae non posse conjungi quae commater ejus erat, cum qua idem fuerat una caro effectus. Huic autem illud contrarium videtur. Qui spiritualem habet compatrem, cuius filium de lavacro acceperit, & uxor ejus commater non est, licet ei, defuncto compatre suo, ejus viduam ducere in uxorem, quos nulla generatio spiritualis secernit. Item ex epistola Paschalis Papae, ad Rheginam, ut supra. Post uxoris obitum cum commatre uxoris conjugio copulari, nulla ratio, vel auctoritas videtur prohibere. Non enim per carnis unionem ad unionem spiritus pertinetur. Sed sciendum, quod auctoritas Nicolai de illo agit qui uxori suae debitum reddidit, postquam commater illius extitit. Aliae vero auctoritates de illo agunt cujus uxor, postquam a viro suo derelinquitur, illius commater efficitur, nec post compaternitatem a viro suo agnoscitur: vel de viro potius agunt cujus uxor ante defungitur quam ab eo agnoscatur.

Si vir, & uxor possint simul tenere puerum.

Solet etiam quaeri, si uxor cum viro simul debeat in baptismo suscipere puerum. De hoc Urbanus ait, ubi supra. Quod uxor cum viro in baptismo simul non debeat suscipere puerum, nulla auctoritate videtur, vel reperitur prohibuit. Sed ut ipsa puritas spiritualis paternitatis ab omni labe, & infamia conservetur immunis, decrevimus ut utriusque simul ad hoc aspirare non praesumant. Quia vero piaculare flagitium commisit qui duabus commatribus, vel sororibus nupsit, magna poenitentia debet ei injungi.

De secundis, & tertiis nuptiis, & deinceps.

Sciendum est etiam, quod non solum primae, vel secundae nuptiae sunt licitae, sed etiam tertiae, & quarta non sunt damnandae. Unde Augustinus Lib. de bono vid. cap. 14. & 19. ut refertur in Decr. causa xxxi. q. 1. c. 1. Quod si. Secundas nuptias omnino licitas Apostolus concedit. De tertiis autem, & de quartis, & de pluribus ultra nuptiis solent homines movere quaestionem. Sed quis audeat definire quod nec Apostolum video definivisse? Ait enim, I. Corinth. vii. 39. Si dormierit vir ejus, cui vult, nubat. Non dicit primus, vel secundus, vel tertius, vel quatuorlibet: nec nobis definiendum est quod non definit Apostolus. Unde ut breviter respondeam, nec illas nuptias debeo damnare, nec eis verecundiam numerositatis auferre, nec contra humanae verecundiae sensum audeo dicere, ut quoties voluerint nubant, nec ex meo corde praeter Scripturae auctoritatem quotieslibet nuptias damnare. Idem testatur Hieronymus, ad Pama-chium: & habetur causa xxxi. q. 1. cap. Aperiant. Ego nunc libera voce exclamo, nec damnari in Ecclesia bigamiam, immo nec trigamiam, & ita licere quinto, & sexto, quemadmodum secundo marito nubere. Apostolus tamen bigamus a sacerdotali honore excludit. Sed hoc non facit pro vitio bigamiae, immo pro sacramenti virtute, ut sit una unius, sicut unica unici. Illud tamen Casariensis Concilii, quod refertur cap. De his qui frequenter videtur innuere bigamiam esse peccatum. Presbyterum (inquit) in nuptiis bigami prandere non convenit: quia cum poenitentia bigamus indigeat, quis erit presbyter qui talibus nuptiis possit praebere consensum? Sed hoc de illo intelligi potest qui primae uxori insidiatus putatur desiderio secundae: vel pro signaculo sacramenti illud dicitur, quod in bigamo non servatur. Ambrosius, Ambrosiaster in I. Corinth. vii. etiam dicit quod primae nuptiae tantum a Domino sunt institutae, secundae vero sunt permittae; & primae nuptiae sub benedictione Dei celebrantur sublimiter, secundae vero etiam in praesenti carent gloria.

DIVISIO TEXTUS.

Postquam determinavit Magister de carnalis propinquitatis impedimento, hic determinat de impedimento spiritualis propinquitatis: & dividitur in

partes duas. In prima ostendit quomodo spiritualis cognatio matrimonium impediatur. In secunda inquit, utrum secundae nuptiae sint licitae, ubi: Sciendum est etiam, quod non solum primae, vel secundae nuptiae sunt licitae, sed etiam tertiae, & quarta non sunt.

(13) Nicolai (quod in Concilio Triburiensi cap. XLVII. invenitur.) (14) Nicolai omittit videtur. (15) Idem addit ultra.

Ex Edit. P. NICOL. (h) Refertur in Decretis causa xxx. q. 14. cap. Sciscitatur, ad Salomonem Episcopum Constantiensem praenotato.

sunt damnandae. Prima in duas. In prima distinguit propinquitatem spiritualem a carnalibus de quibus supra (1) actum est. In secunda prosequitur de propinquitate spirituali, ubi: Spirituales filii sunt quos de sacro fonte levamus. Et haec pars dividitur in duas. In prima ostendit unde spiritualis propinquitatis contrahatur. In secunda ostendit quomodo matrimonium impediatur, ubi: Quod autem (2) compater, vel commater sibi jungi nequeant. ex Concilio Moguntinensi docetur. Et haec in duas. In prima ostendit quomodo impedit matrimonium propinquitatis spiritualis quam aliqua persona directe contrahit, quae assimilatur consanguinitati. In secunda quomodo impediatur matrimonium illa quae indirecte ex uxore in virum redundat per modum cujusdam affinitatis, vel e contra, ubi: Solet etiam quaeri, si commatrem uxoris post ejus obitum quis ducere valeat. Prima in duas. In prima ostendit quando spiritualis cognatio impediatur matrimonium inter compatrem spiritualem, & matrem naturalem, aut e converso. In secunda ostendit quando matrimonium impediatur inter filios spirituales, & naturales, ubi: Quod autem spirituales, vel adoptivi filii naturalibus copulari nequeant, Nicolaus Papa testatur. Prima in duas. In prima ostendit quando spiritualis cognatio matrimonium praecedens impediatur matrimonium contrahendum, & dirimat contractum inter compatrem & commatrem; non autem si sequatur. In secunda objicit in contrarium, & solvit, ubi: His autem obviare videtur quod Deus dedit Papa ait.

Quod autem spirituales, vel adoptivi filii naturalibus copulari nequeant, Nicolaus Papa testatur. Hic ostendit quando impeditur matrimonium inter prolem spiritualem & naturalem unius hominis, & circa hoc duo facit. Primo probat propositum. Secundo inquit, utrum haec probatio se extendat ad fratres naturales spiritualis prolis, quod scilicet possint copulari filiis naturalibus spiritualis patris, ubi: Hoc autem quidam volunt intelligere tantum de illis filiis quibus compadres facti sunt.

Solet etiam quaeri si commatrem uxoris post ejus obitum quis ducere valeat. Circa hoc duo facit. Primo ostendit quod spiritualis cognatio transit a viro in uxorem. Secundo inquit, utrum possint spiritualiter effici parentes alicujus prolis, ubi: Solet etiam quaeri, si uxor cum viro simul debeat in baptismo suscipere puerum.

QUÆSTIO I.

HIC est triplex quaestio. Prima de cognatione spirituali. Secunda de legali. Tertia de secundis nuptiis.

Circa primum quaeruntur tria. Primo. Utrum spiritualis cognatio matrimonium impediatur. Secundo. Ex qua causa contrahatur. Tertio. Inter quos contrahatur.

ARTICULUS I.

Utrum spiritualis cognatio matrimonium impediatur.

AD primum sic proceditur. Videtur quod spiritualis cognatio matrimonium non impediatur. Nihil enim impedit matrimonium quod non contrariatur alicui bono matrimonii. Sed spiritualis cognatio non contrariatur alicui bono matrimonii. Ergo non impedit matrimonium.

In IV. Sent. Tom. V.

(1) Nicolai sigillarim actum est. (2) Al. comparatur vel communiter.

2. Præterea. Perpetuum impedimentum matrimonii non potest stare simul cum matrimonio. Sed cognatio spiritualis stat simul aliquando cum matrimonio, ut in littera dicitur, sicut cum aliquis in casu necessitatis filium suum baptizat: quia tunc sic uxori suae spirituali cognatione conjunctus, nec tamen matrimonium separatur. Ergo spiritualis cognatio matrimonium non impedit.

3. Præterea. Unio spiritus non transit in carnem. Sed matrimonium est carnalis conjunctio. Ergo cum cognatio spiritualis sit unio spiritus, non potest transire ad matrimonium impediendum.

4. Præterea. Contrariorum non sunt idem effectus. Sed spiritualis cognatio videtur esse contraria disparitati cultus; cum spiritualis cognatio sit propinquitatis proveniens ex datione sacramenti, vel retentione ad idem; disparitas autem cultus consistit in sacramenti carentia, ut prius, dist. xxxix. quaest. I. art. I. dictum est. Cum ergo disparitas cultus matrimonium impediatur, videtur quod spiritualis cognatio non habeat hunc effectum.

Quod contra. Quanto aliquod vinculum est sanctius, tanto magis custodiendum. Sed vinculum spirituale est sanctius quam corporale. Ergo cum vinculum propinquitatis corporalis matrimonium impediatur, videtur etiam quod spiritualis cognatio idem faciat.

Præterea. In matrimonio conjunctio animarum est principalior quam conjunctio corporum, quia praecedit ipsam. Ergo multo fortius spiritualis cognatio matrimonium impedire potest quam carnalis.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod sicut per carnis propagationem homo accipit esse naturae, ita per sacramenta accipit esse spirituale gratiae. Unde sicut vinculum quod ex carnis propagatione contrahitur, est naturale homini, in quantum est res quadam naturae; ita vinculum quod contrahitur ex sacramentorum susceptione, est quodammodo naturale alicui, in quantum est membrum Ecclesiae: & ideo sicut carnalis cognatio impedit matrimonium, ita spiritualis ex Ecclesiae statuto. Tamen distinguendum est de spirituali cognatione. Quia aut praecessit matrimonium, aut sequitur. Si praecessit, impedit contrahendum, & dirimit contractam; si sequitur tunc non dirimit vinculum matrimonii. Sed quantum ad actum matrimonii est distinguendum. Quia aut spiritualis cognatio inducitur causa necessitatis, sicut cum pater baptizat puerum in articulo mortis; & tunc non impedit actum matrimonii ex neutra parte: aut inducitur extra casum necessitatis, ex ignorantia tamen; & tunc si ille ex cuius actu inducitur, diligentiam adhibuit, est eadem ratio sicut & de primo; aut ex industria extra casum necessitatis; & tunc ille ex cuius actu inducitur, amittit jus petendi debitum; sed tamen debet reddere, quia ex culpa ejus non debet aliquod incommodum alius reportare.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis spiritualis cognatio non impediatur aliquod de principalibus bonis matrimonii, tamen impedit aliquod de secundariis bonis, quod est amicitiae multiplicatio: quia spiritualis cognatio est sufficiens ratio amicitiae per se: unde oportet quod ad alios per matrimonium familiaritas, & amicitia quaeratur.

Ad secundum dicendum, quod matrimonium est

Aa per-